Obóz przygotowawczy do zawodów międzynarodowych *Zwardoń,* 2.06.1996 — 16.06.1996.

Zawody indywidualne:

1. Niech x_n będzie n-tą liczbą palindromiczną. Czy istnieje granica $\lim\limits_{n\to\infty} \frac{x_n}{n^2}$ i jeśli tak, to ile ona wynosi?

2. Znaleźć wszystkie funkcje ciągłe $f\colon \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ takie, że dla dowolnych $x, y \in \mathbb{R}$ zachodzi równość:

$$f(x) + f(y) + 5xy(x + y) = f(x + y).$$

3. Czy z kwadratu o boku 7,99 można wyciąć 50 kwadratów jednostkowych?

4. Czy istnieją parami różne liczby naturalne $x_1, x_2, \ldots, x_{1996}$, $y_1, y_2, \ldots, y_{1996}$ większe od 1 i takie, że dla dowolnego niepustego zbioru $A \subset \{1, 2, \ldots, 1996\}$ liczba $\sum\limits_{i\in A} \log_{x_i} y_i$ jest niewymierna, gdy $A \neq \{1, 2, 3, \ldots, 1996\}$, ale $\sum\limits_{i=1}^{1996} \log_{x_i} y_i$ jest liczbą wymierną?

5. Niech $n \geqslant 4$ będzie ustaloną liczbą naturalną. Wyznaczyć kres górny i kres dolny cyklicznej sumy

$$\sum_{i=1}^{n} \frac{x_i}{x_{i-1} + x_i + x_{i+1}},$$

gdzie $x_{n+1} = x_1, x_2, x_3, \ldots, x_n = x_0$ przebiegają wszystkie układy liczb rzeczywistych dodatnich.

6. Wypukły czworokąt $ABCD$ jest opisany na okręgu o środku S, jest on również wpisany w okrąg. Prosta równoległa do AB, przechodząca przez S przecina AD w punkcie P i BC w punkcie Q, prosta równoległa do BC, przechodząca przez S przecina AB w punkcie K i CD w punkcie L. Wykazać, że $PQ = KL$.

7. Dowieść, że dla dowolnej liczby pierwszej $p \geqslant 5$ istnieją liczby naturalne $m < n < \sqrt{p}$ takie, że $p-n^2 \mid p-m^2$.

8. Niech m_a, m_b, m_c będą długościami odpowiednich środkowych trójkąta o bokach a, b, c. Udowodnić, że

$$m_a(bc - a^2) + m_b(ca - b^2) + m_c(ab - c^2) \geqslant 0.$$

9. Ciąg $\{R_n\}$ jest określony rekurencyjnie:

$$R_1 = 1 \qquad \text{oraz} \qquad R_{n+1} = 1 + \frac{n}{R_n} \qquad \text{dla } n \geqslant 1.$$

Dowieść, że dla dowolnego $n \geqslant 1$ zachodzi nierówność

$$\left| \left(R_n - \frac{1}{2}\right)^2 - n \right| < 1.$$

10. Rozwiązać układ równań

$$\begin{cases} x^2 = -10y + 31 \\ y^2 = -6z + 39 \\ z^2 = -2t + 39 \\ t^2 = 2x + 47 \end{cases}$$

w liczbach rzeczywistych nieujemnych x, y, z, t.

11. W pudełku znajduje się 1999 krówek popularnych śmietankowych i 2002 krówki popularne czekoladowe. Wybieramy losowo k krówek popularnych. Dla jakich liczb k prawdopodobieństwo wylosowania nieparzystej liczby krówek popularnych czekoladowych jest równe $\frac{1}{2}$?

12. Udowodnić, że istnieją takie dwa niepodobne czworościany, że w każdym z nich środki okręgów opisanych na ścianach są współpłaszczyznowe, ale dowolne dwa czworościany mające współliniowe środki okręgów opisanych na ścianach są podobne.

13. Ciąg (a_n) liczb naturalnych dany jest rekurencyjnie wzorami:

$$a_1 = 1, \qquad a_{n+1} = a_n + [\sqrt{a_n}\,].$$

Dowieść, że w ciągu (a_n) występuje nieskończenie wiele sześcianów liczb całkowitych.

14. Punkt S jest środkiem ustalonego okręgu o, M jest rzutem prostokątnym punktu S na ustaloną prostą l. Niech P będzie zmieniającym się punktem na o, natomiast c będzie okręgiem o średnicy PM przecinającym odpowiednio o i l po raz drugi w punktach X i Y. Udowodnić, że wszystkie proste XY mają punkt wspólny.

15. Dowieść, że wielomian
$$\sum (x-n_1)(x-n_2)(x-n_3)\ldots(x-n_{1000}),$$
gdzie sumowanie rozciąga się na wszystkie układy liczb całkowitych $1 \leqslant n_1 < n_2 < n_3 < \ldots < n_{1000} \leqslant 1996$, nie ma pierwiastków wielokrotnych.

16. Rozwiązać układ równań:
$$\begin{cases} 1+x_1 &= x_2^2 \\ 1+x_2 &= x_3^2 \\ \ldots\ldots\ldots & . \quad \ldots\ldots \\ 1+x_{1995} &= x_{1996}^2 \\ 1+x_{1996} &= x_1^2 \end{cases}$$
w liczbach rzeczywistych $x_1, x_2, x_3, \ldots, x_{1996}$.

17. Niech S będzie zbiorem wszystkich n^2 punktów kratowych, których obie współrzędne są liczbami naturalnymi nie przekraczającymi n. Malujemy na czerwono n losowo wybranych punktów zbioru S. Przez W_n oznaczmy wartość oczekiwaną liczby prostokątów o bokach równoległych do osi układu współrzędnych, których wszystkie cztery wierzchołki zostały pokolorowane na czerwono. Obliczyć $\lim\limits_{n\to\infty} W_n$.

18. Wewnątrz trójkąta ABC znajduje się punkt P taki, że $\sphericalangle PBC = \sphericalangle PCA < \sphericalangle PAB$. Prosta BP przecina okrąg opisany na trójkącie ABC w punktach B i E. Okrąg opisany na trójkącie APE przecina prostą CE w punktach E i F. Udowodnić, że
$$S(APEF) = S(ABP) + S(BCP)$$
wtedy i tylko wtedy, gdy $\sphericalangle PBA = \sphericalangle BCA$.

Zadania domowe:

1. Dowieść, że w zapisie dziesiętnym liczby $1996^{1996^{1996}}$ co najmniej 1996 cyfr jest różnych od 7.

2. Liczbę nazywamy homonimiczną, jeśli ma parzystą liczbę cyfr i składa się z tej samej grupy cyfr powtórzonej dwukrotnie, np. 11, 7373, 15941594. Dowieść, że istnieją parami różne liczby naturalne $a_1, a_2, a_3, \ldots, a_{1996}$ mające tę samą liczbę cyfr i takie, że liczby $a_1^2, a_2^2, a_3^2, \ldots, a_{1996}^2$ są homonimiczne.

3. Odcinek długości 1996 na płaszczyźnie jest równoległy do osi OX i nie zawiera punktów kratowych (tzn. o obu współrzędnych całkowitych). Czy można tak poruszać tym odcinkiem, aby w żadnym momencie nie zawierał punktów kratowych, a po zakończeniu ruchu byłrównoległy do osi OY?

4. Czy istnieje taki wielomian W stopnia 1996, że dla dowolnego x niewymiernego $W(x)$ jest liczbą niewymierną?

5. Czy kulę domkniętą o promieniu 1996 można rozłożyć na sumę rozłącznych okręgów?

6. Dowieść, że istnieje taka liczba rzeczywista dodatnia x, że dla n naturalnych liczba $[x^n]$ jest nieparzysta wtedy i tylko wtedy, gdy n jest liczbą pierwszą.

7. Dowieść, że dla dowolnych liczb naturalnych n i k spełniających nierówność $2 \leqslant k \leqslant n$ oraz dodatnich liczb rzeczywistych $x_1, x_2, x_3, \ldots, x_n$ zachodzi nierówność
$$\sum_{i=1}^{n} \frac{x_i}{\sum\limits_{l=-k+1}^{k-1} x_{i+l}} \leqslant \left[\frac{n}{k}\right],$$
gdzie numeracja x-ów jest cykliczna, tzn. $x_{n+s} = x_s$.

8. Ciąg (a_n) jest określony rekurencyjnie: $a_1 = 16,\ a_2 = 20,\ a_3 = 25$ oraz
$$a_{n+3} = a_{n+2} + a_{n+1} + a_n \qquad \text{dla } \ n \geqslant 1.$$
Niech $p > 10000$ będzie liczbą pierwszą. Obliczyć resztę z dzielenia liczby a_q przez p^{1996}, gdzie $q = (p^p)!$.

9. Czworokąt $ABCD$ jest wpisany w okrąg o środku O. Proste AD i BC przecinają się w punkcie P. Niech L i M będą odpowiednio środkami boków AD i BC, niech zaś Q i R będą rzutami prostokątnymi odpowiednio punktów O i P na prostą LM. Dowieść, że $LQ = RM$.

10. Dany jest wypukły n-kąt $A_1A_2\ldots A_n$ ($n \geqslant 3$) i punkt P. Załóżmy, że rzuty prostokątne punktu P na proste $A_1A_2, A_2A_3, \ldots, A_nA_1$ leżą na okręgu o środku O.
(a) Dowieść, że jeśli punkt P należy do wnętrza n-kąta, to O również.
(b) Czy (a) jest prawdziwe dla wklęsłych n-kątów?
(c) Dla jakich n twierdzenie odwrotne do (a) jest prawdziwe?

Osiem łatwych zadań geometrycznych:

1. Czworokąt $ABCD$ jest opisany na okręgu o promieniu 1, E jest środkiem AB, F jest środkiem CD; $EF = t$. Wykazać, że $S(ABCD) \geqslant 2t$. Dla jakich czworokątów ma miejsce równość?
($S(ABCD)$ oznacza pole czworokąta $ABCD$).

2. Dany jest okrąg o oraz punkt H należący do wnętrza koła wyznaczonego przez o. Znaleźć zbiór środków boków takich trójkątów wpisanych w o, by H był ich ortocentrum.

3. Dane są różne punkty A i B. Rozważmy pary okręgów stycznych zewnętrznie i stycznych do prostej AB w punktach odpowiednio A i B. Rozważmy drugie proste styczne do tych okręgów odpowiednio w różnych punktach A' i B'. Znaleźć zbiór środków tak otrzymanych odcinków $A'B'$ przy ustalonych punktach A i B.

4. Punkt B należy do odcinka AC. Rozważmy okręgi przechodzące przez punkty A i C. Przez B i środek jednego z łuków AC takiego okręgu prowadzimy prostą przecinającą taki okrąg w drugim punkcie P. Znaleźć zbiór tak otrzymanych punktów P przy ustalonych punktach A, B i C.

5. Czworokąt $PQRS$ jest wpisany w okrąg. Jego przekątne przecinają się w punkcie M. Punkty A, B, C, D są rzutami prostokątnymi M na proste PQ, QR, RS, SP. Wykazać, że w czworokąt $ABCD$ można wpisać okrąg.

6. AB jest średnicą okręgu o, prosta k jest styczna do okręgu o w punkcie A, punkt F należy do k, prosta BF przecina okrąg o w drugim punkcie D, prosta styczna do o w punkcie D przecina prostą k w punkcie C. Wykazać, że C jest środkiem odcinka AF.

7. Dana jest sfera s, prosta k oraz punkt A. Przez punkt A prowadzimy płaszczyznę równoległą do k, styczną do s. Znaleźć zbiór takich punktów A, dla których nie istnieje rozwiązanie tego zadania, przy ustalonych k i s.

8. Każda krawędź pewnego czworościanu przystaje do krawędzi skośnej do niej. Wykazać, że ściany tego czworościanu są trójkątami ostrokątnymi.

9. Punkt F nie należy do żadnej z dwóch przecinających się prostych k i l. Znaleźć zbiór drugich ognisk G takich elips stycznych do k i l, że F jest ich pierwszym ogniskiem.

10. Wykazać, że w dowolnym trójkącie rzuty prostokątne dowolnego spodka wysokości na pozostałe boki i na wysokości są współliniowe.

Osiem łatwych zadań niegeometrycznych:

1. Dowieść, że liczba

$$\left(\sqrt{11+\sqrt{44}}-\sqrt{11}\right)^{\left(\sqrt{12+\sqrt{44}}-\sqrt{11}\right)^{\left(\sqrt{13+\sqrt{44}}-\sqrt{11}\right)}}$$

jest niewymierna.

2. Niech $a_1 = 1$, $a_2 = 5$ oraz $a_{n+2} = a_{n+1} + a_n$ dla $n \geqslant 1$. Dowieść, że jeśli

$$\frac{1}{a_n} - \frac{1}{a_{n+1}} - \frac{1}{a_{n+2}} = \frac{p_n}{q_n},$$

gdzie p_n i q_n są całkowite, to $19 \mid p_n$.

3. Czy liczb naturalnych, które nie dadzą się przedstawić w postaci sumy kwadratów skończenie wielu kolejnych liczb naturalnych jest skończenie wiele?

4. (**Zadanie niegeometryczne czwarte**) W przestrzeni dany jest zbiór S złożony z $n \geqslant 4$ punktów. Dowieść, że wśród nich znajdą się
(a) takie trzy różne punkty A, B, C, że dla dowolnego czwartego punktu $D \in S$ różnego od A, B, C zachodzi nierówność

$$AB + BC + CA \leqslant AD + BD + CD,$$

(b) takie trzy różne punkty A', B', C', że dla dowolnego czwartego punktu $D' \in S$ różnego od A', B', C' zachodzi nierówność

$$A'B' + B'C' + C'A' \geqslant A'D' + B'D' + C'D'.$$

5. Dowieść, że jeśli liczby rzeczywiste dodatnie $x_1, x_2, x_3, \ldots, x_{36}$ spełniają nierówność $\sum\limits_{i=1}^{36} x_i^2 \leqslant 36$, to

$$1996 \cdot \sum_{i=1}^{36} x_i + \sum_{i=1}^{36} x_i^4 \leqslant 36 \cdot 1997.$$

6. Wyznaczyć wszystkie ciągi $a_1 \leqslant a_2 \leqslant a_3 \leqslant \ldots \leqslant a_n$ liczb rzeczywistych dodatnich takie, że

$$\sum_{i=1}^{n} a_i = 96, \qquad \sum_{i=1}^{n} a_i^3 = 216, \qquad \sum_{i=1}^{n} a_i^6 = 729.$$

7. Dla jakich n naturalnych liczba $2^n + 5 \cdot 3^n$ jest kwadratem liczby całkowitej?

8. Czy istnieje taka liczba naturalna, której kwadrat ma sumę cyfr równą 1996?

9. Czy istnieje 1996 kolejnych liczb naturalnych, z których każda ma co najmniej 1996 różnych dzielników pierwszych?

10. Dany jest wielomian W stopnia większego lub równego 5 o współczynnikach całkowitych. Załóżmy, że W przyjmuje wartość 5 dla co najmniej 5-ciu różnych argumentów całkowitych. Dowieść, że W nie przyjmuje wartości 96 dla żadnego argumentu całkowitego.

Pierwsze zawody drużynowe:

1. Dla jakich liczb naturalnych n liczba $\binom{n}{2}!$ dzieli się przez liczbę $1! \cdot 2! \cdot 3! \cdot 4! \cdot \ldots \cdot n!$?

2. Znaleźć wszystkie liczby naturalne n, dla których prawdziwe jest następujące twierdzenie:
Dla dowolnych liczb naturalnych a, p i q takich, że $n \mid p - q$ zachodzi podzielność $n \mid a^p - a^q$.

3. Znaleźć wszystkie rozwiązania równania $6^x = 43 \cdot 5^y + 1$ w liczbach całkowitych x, y.

4. Każde dwa spośród 222 trójkami niewspółliniowych punktów płaszczyzny połączono odcinkiem czerwonym lub zielonym. Dowieść, że można wybrać z nich sześć takich punktów, z których każde dwa są połączone tym samym kolorem.

5. Znaleźć trzy ostatnie cyfry liczby $\left[\,(4 + \sqrt{24})^{1002}\,\right]$.

6. Znaleźć wszystkie funkcje $f\colon \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ spełniające równość

$$\big(f(x+y)\big)^2 = f(1)f(x^2) + 2f(x)f(y) + f(1)f(y^2)$$

dla wszystkich liczb rzeczywistych x i y.

7. Okręgi c_1 i c_2 o środkach O_1 i O_2 przecinają się w punktach A i B. Prosta l przechodząca przez punkt A przecina odpowiednio okręgi c_1 i c_2 w drugich punktach C i D. Proste CO_1 i DO_2 przecinają się w punkcie P, a prosta m przechodząca przez P i prostopadła do CD przecina prostą AB w punkcie Q. Dowieść, że punkty P, D, Q, C i B leżą na jednym okręgu.

8. Niech D, E, F będą punktami leżącymi na bokach BC, CA, AB trójkąta ABC oraz niech R będzie promieniem okręgu opisanego na trójkącie ABC. Udowodnić, że

$$\left(\frac{1}{AD} + \frac{1}{BE} + \frac{1}{CF}\right)\big(DE + EF + FD\big) \geqslant \frac{AB + BC + CA}{R}.$$

9. Punkt S jest środkiem okręgu wpisanego w trójkąt ABC, punkty P i Q są rzutami punktu A odpowiednio na proste BS i CS. Wykazać, że

$$\frac{AP}{BS} + \frac{AQ}{CS} = \operatorname{ctg}\frac{A}{2}.$$

Drugie zawody drużynowe:

1. Dowieść, że istnieje nieskończenie wiele liczb naturalnych n takich, że 2^n w zapisie dziesiętnym ma końcówkę n, tzn. $10^k \mid 2^n - n$, gdzie $k = [\log_{10} n] + 1$.

2. Znaleźć wszystkie funkcje ciągłe $f\colon \mathbb{R} \to \mathbb{R}$ spełniające równość

$$f(x+y+z) + f(x) + f(y) + f(z) = f(x+y) + f(x+z) + f(y+z) + f(0)$$

dla wszystkich liczb rzeczywistych x, y i z.

3. Czy istnieje podzbiór płaszczyzny, którego rzut prostokątny na dowolną prostą jest:
(a) sumą trzech rozłącznych odcinków otwartych?
(b) sumą czterech rozłącznych odcinków otwartych?
(c) sumą 1996 rozłącznych odcinków otwartych?